ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **I. B.**, zastoupen JUDr. Petrem Novotným, advokátem se sídlem Archangelská 1, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2021, č. j. 1 Az 26/2020 - 36,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2021, č. j. 1 Az 26/2020 - 36, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 3. 2020, č j. OAM-422/ZA-ZA11-LE24-2019, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 3. 2020, č. j. OAM-422/ZA-ZA11-LE24-2019, nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana dle §§ 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud"), který ji napadeným rozsudkem zamítl. Zdůraznil, že žalobce

v soudním řízení svůj azylový příběh značně pozměnil. Zatímco ve správním řízení uvedl jako důvod podání žádosti výši penzí na Ukrajině a problémy s finanční správou, která po něm vymáhá údajný dluh na daních, v žalobě argumentoval především zhoršenou bezpečnostní situací na Ukrajině, obavami z možného nasazení do bojů v případě návratu a ekonomickou nemožností vnitřního přesídlení. Brojil rovněž proti nedostatečně zjištěnému skutkovému stavu. Městský soud připustil, že bezpečnostní situace v Doněcké a Luhanské oblasti nebyla příznivá. Žalobce nicméně pochází ze stovky kilometrů vzdálené Ivano-frankovské oblasti, kde k žádným bezpečnostním incidentům nedocházelo. Ukrajina byla nadto krom Krymu a Doněcké a Luhanské oblasti považována za bezpečnou zemi původu. Žalobce ani nezdůvodnil, jak se jej konflikt na východě země konkrétně dotkl. Azylově relevantní důvod přitom nezakládá bez dalšího skutečnost, že následky konfliktu negativně ovlivňují život v celé zemi. S ohledem na to, že žalobce žil mimo oblast zasaženou konfliktem, byla jeho námitka nemožnosti vnitřního přesídlení mimoběžná. Nedůvodné byly rovněž obavy žalobce z možného odvedení a nasazení do bojů důvodné. Jednak v době vydání napadeného rozsudku neprobíhal na území Ukrajiny otevřený válečný konflikt, a dále žalobce nesplňoval s ohledem na svůj věk a zdravotní stav odvodové podmínky. Městský soud neshledal ani nedostatky zjištěného skutkového stavu. Ztotožnil se rovněž s tím, jak žalovaný posoudil zbývající důvody žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný podle něj postupoval správně a v souladu se zákonem. Opatřil si relevantní důkazy, které správně vyhodnotil a své rozhodnutí náležitě odůvodnil.

III.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Zopakoval důvody podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany a namítl, že městský soud skutkové okolnosti jeho případu ignoroval. Nevypořádal se se všemi prezentovanými důvody podané žádosti, ale naopak je nemístně zlehčoval a zčásti ignoroval. Stěžovatel přitom jasně prezentoval své obavy z návratu do vlasti, kde probíhá dlouhodobý vnitrostátní ozbrojený konflikt, který vytváří prostředí nestability, nejistoty a beztrestnosti na celé Ukrajině. Ten navíc nepolevuje na intenzitě, ale naopak zesílil. Nadto došlo nedávno k vojenské konfrontaci Ukrajiny s Ruskou federací v Azovském moři, což zvýšilo mezi oběma státy napětí, které přetrvává. V případě povinnosti nastoupit do armády se stěžovatel obává o svůj život. Nechce jít válčit také s ohledem na své vyznání. Dle stěžovatele nebyla dostatečně vyvrácena jeho argumentace, která jednoznačně potvrzuje důvodnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soud k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že dostatečně zjistil skutečný stav věci, shromáždil relevantní podklady a podrobně se zabýval všemi tvrzeními stěžovatele. Městský soud se v napadeném rozsudku rovněž vyjádřil podrobně a srozumitelně ke všem žalobním bodům. S jeho právním názorem se žalovaný plně ztotožnil. K námitce týkající se vyznání stěžovatele doplnil, že byla poprvé uplatněna

až v kasační stížnosti a navíc není specifikováno, o jaké konkrétní vyznání se jedná. K situaci na východě Ukrajiny žalovaný odkázal na možnost vnitřního přesídlení. Skutečnost, že ozbrojený konflikt na východě Ukrajiny nepřímo dopadal na celé obyvatelstvo, podle něj není možné považovat za azylově relevantní. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Vzhledem k tomu, že v projednávané věci v řízení před městským soudem rozhodoval samosoudce, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. nejdříve otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Posuzoval, zda kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Stěžovatel založil svou argumentaci v žalobě a v kasační stížnosti na tom, že hrozí změna poměrů na Ukrajině, neboť bezpečnostní situace je s ohledem na zvyšující se intenzitu bojů probíhajících na východě země a sílící nárůst napětí mezi Ukrajinou a Ruskou federací velmi nestabilní. V době rozhodování Nejvyššího správního soudu je přitom tato změna bezpečnostní situace na Ukrajině zcela reálnou a všeobecně známou skutečností, kterou netřeba dokazovat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, či ze dne 7. 4. 2022, č. j. 8 Azs 55/2022 - 25). Na Ukrajinu dne 24. 2. 2022 zaútočila vojska Ruské federace a vypukla válka, která zasahuje celé její území, nikoli pouze východ Ukrajiny jako tomu bylo doposud. Z Ukrajiny proudí do Evropy statisíce uprchlíků. Jde o válečný konflikt dvou států, který nemá v Evropě po roce 1945 obdobu.

[8] Nejvyšší správní soud musel ovšem uvážit, zda lze v posuzované věci nastalou změnu bezpečnostní situace na Ukrajině zohlednit. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že *při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.* Současně § 109 odst. 5 s. ř. s. stanoví, že *ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.*

[9] Již v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, Nejvyšší správní soud uvedl, že výklad provedený v usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 není plně využitelný, pokud kasační soud zvažuje, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“) a zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 - 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 - 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement.*

[10] V posuzované věci přitom Nejvyšší správní soud shledal, že jsou splněny podmínky pro prolomení pravidel zakotvených v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. kvůli zásadě *non-refoulement*.

[11] Ve světle nových okolností ohledně války na celém území Ukrajiny již neobstojí závěr, že bydliště stěžovatele na Ukrajině je v oblasti konfliktem nezasažené a že na dotčeném území neprobíhá žádný otevřený válečný konflikt. Nelze rovněž tvrdit, že by snad stěžovatel mohl využít vnitřního přesídlení. Hrozba, že stěžovatel bude odveden do armády, vystaven bojům a ohrožen na životě, dostala zcela nový rozměr. Je proto namístě znovu posoudit žádost stěžovatele, a to zejména s ohledem na ohrožení stěžovatele válečným konfliktem, byť se jedná o důvod, který stěžovatel uplatňoval ve správním řízení spíše okrajově a vystavěl na něm plně svou argumentaci až v řízení před soudy. Obdobnou situací jiných žadatelů o mezinárodní ochranu pocházejících z Ukrajiny se Nejvyšší správní soud aktuálně zabýval v rozsudcích ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 - 32, ze dne 7. 4. 2022, č. j. 8 Azs 55/2022 - 25, a č. j. 4 Azs 324/2021 - 46, či ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 - 33. Ve všech jmenovaných rozsudcích přitom zohlednil aktuální dění na Ukrajině, tedy že tam v současnosti probíhá otevřený plnohodnotný vojenský konflikt. Nejinak se o situaci na Ukrajině a jejím posouzení jako bezpečné země původu ostatně vyjádřil Nejvyšší správní soud i v již výše zmiňovaném rozsudku č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, ve kterém se aktuální situací na Ukrajině poprvé podrobně zabýval.

[12] Nejvyšší správní soud s ohledem na uvedené dospěl, obdobně jako ve výše uvedených případech, k závěru, že není za této specifické situace namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. Žalovaný, jakož i městský soud založili závěry stran možného udělení některé z forem mezinárodní ochrany na tom, že stěžovateli na území Ukrajiny nehrozí nebezpečí, a to zejména v místě jeho bydliště v Ivano-frankovské oblasti. Tyto výchozí teze však již neplatí, jak bylo vysvětleno výše. Nejvyšší správní soud považuje za vhodné zdůraznit, že žalovaný i městský soud vycházeli správně ze stavu, který tu byl v době jejich rozhodování, a ve svých závěrech postupovali v souladu s tehdy aktuální judikaturou Nejvyššího

správního soudu. V tomto ohledu jim nelze nic vytknout. S ohledem na bezprecedentní změnu poměrů v zemi původu stěžovatele je však namístě prolomit pravidla zakotvená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. kvůli zásadě *non-refoulement*.

[13] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozsudek městského soudu, jakož i rozhodnutí žalovaného nemůže s ohledem na výše uvedené z hlediska práva obstát. Dle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. proto zrušil rozsudek městského soudu, jakož i napadené rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 2 ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení proto žalovaný opětovně posoudí žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany ve světle nových skutečností, a to i z hlediska naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany.

[14] Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. platí, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu i rozhodnutí žalovaného správního orgánu, *rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu.* Podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. *má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.*

[15] Soud nicméně rozhodl o nepřiznání náhrady nákladů řízení stěžovateli podle § 60 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Zvážil přitom, že stěžovatel je v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšný toliko z důvodu změny bezpečnostní situace na Ukrajině, kterou nemohli předvídat žalovaný ani městský soud. Nelze rovněž odhlédnout od kvality kasační stížnosti, ve které se stěžovatel omezil na opakování svých tvrzení a závěry městského soudu rozporoval pouze obecně bez toho, aby řádně specifikoval, v čem konkrétně jsou chybné, či nepřezkoumatelné. Obdobným způsobem postupoval Nejvyšší správní soud také v rozsudcích ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, a ze dne 7. 4. 2022, č. j. 8 Azs 55/2022 - 25, a č. j. 4 Azs 324/2021 - 46, ve kterých rovněž náhradu nákladů stěžovatelům nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. dubna 2022

Mgr. David Hipšr
předseda senátu